

Yeni İktisadi Coğrafyalar (2)

Koray Çalışkan

koray.caliskan@boun.edu.tr

BirGün’de yazdığım 96. yazı bu. Neredeyse iki yıldır hafta atlamadan yazdım. Artık durmak gerekiyor. Editörüm İlker Bey her ne kadar karşı çıksa da, daha sonra belki yine devam ederiz diye konuşup anlaştık. 100. yazı BirGün’deki son yazım olacak. Bu son dört köşeyi, editoryal destekten dört köşe bir halde köşesinden ayrılan biri olarak yazacağım. Yeni iktisadi coğrafyaların hızlıca bir haritasını çıkararak ve iktisadi süreçlerin onu yaratanların lehine dönüştürülmesinin yeni yollarını araştırarak...

İKİNCİ HAYAT

Geçen hafta İkinci Hayat (Second Life) adlı internet sitesinde bahsetmiş ve dünyadaki ülkelerin yüzde 80’inden daha fazla nüfusa sahip olduğunu anlatmıştım. Birinci hayatta yaşayanların ikinci bir benlikle yaşadığı bir alan İkinci Hayat. Yeni hukuki ve iktisadi alanlar tanımlayan bir yer. ABD’li bir arkadaştan dinlediğim hikâye güzel bir örnek.

İkinci Hayat’ta başarılı bir girişimci olan John, kurduğu bir adanın çok popüler olması ve o adada alışveriş eden kişilerin John’un servisine İkinci Hayat’ın para birimi olan Linden Dolarlar ödemesi nedeniyle bir miktar para kazanıyor. Kurduğu adasında tanıştığı bir diğer ikinci hayatı olan kişiyle büyük bir aşk yaşamaya başlayan kahramanımız bir gün ölüyor. İkinci Hayat’taki tüm birikimini âşık olduğu kadına bırakıyor. Çok değil, ama ABD’de güzel bir sıfır araba alabilecek kadar bir para. John’ın birinci hayattaki karısı durumu öğreniyor ve buna karşı çıkıyor. Avukatları John’ın isteğini yerine getirmek istiyor. Kadın paranın kendisinin olduğunu iddia ederek, dava açmakla tehdit ediyor. Avukatın İkinci Hayat’ı yok, ama girmek zorunda kalıyor ve John’ın ikinci eşini buluyor, durumu anlatıyor. İkinci eş parayı istemiyor. Ama avukatın bu parayı vermesi gerekiyor. Hikâyeyi dinlediğimde sorun hâlâ çözülmemişti.

YENİ ÖZNE

John kim? Hukuki ve iktisadi bir özne olarak nerede duruyor? Çok büyük olasılıkla bir kaç yüzyıl sonra hukuki özneler hangi platformda yaşadıklarına ve insani özelliklerinin boyutuna göre sınıflandırılacak. Modernlikle birlikte toplumsal cinsiyeti üzerinden net ayrımlara tutulmaya bu kadar alışan insanlık, şimdi gariplik gibi görünen bu yeni duruma o zaman çok daha kolay ayak uyduracaktır. Dikkat edelim, bilim kurgudan bahsetmiyoruz. Yeni bir gerçeklik alanı olarak kendini dayatmış bir yeni iktisadi coğrafyadan bahsediyoruz.

İKİNCİ HAYAT’TA ÖRGÜTLENME

Bazılarımız bu yazıyı okuyup, “yahu tersanelerde kaç işçi ölüyor, bu kadar arkaik bir sömürü biçimi Türkiye’nin bugünü, adam nelerle uğraşıyor” diyebilir. Hak veriyorum. Ancak içine gömüldüğümüz iktidar ilişkilerinden başımızı bir nebze kaldırıp ileri bakmazsak ufukumuzu daraltırız. Bazı sosyalistler başlarını çoktan kaldırmış.

İngiliz İşçi Partisi’ni kuran Trade Union Congress’in yarattığı Sendika Adası, İkinci Hayat’taki sosyalistlerin en sık uğradıkları yer. Şu anda birçok örgütçü İkinci Hayat’ta sendikal siyaset yapıyor. Malesef şirketler ve devletlerden daha yavaşlar. Onlarca devletin İkinci Hayat konsoloslukları var, ikinci hayat gizli servisleri ve polis güçleri var. Dünyadaki bütün büyük çokuluslu şirketler İkinci Hayat’ta pazarlama yapıyorlar. Emek örgütleri bu yeni iktisadi coğrafyalara yeni yeni giriyor.

NE İŞE YARAR?

Devrim internette olmaz, doğru. Ama bir devrim iki kere de olmaz. Bundan sonraki hayatın devrimcileri ikinci hatta üçüncü hayatı kapitalist şirketlerden ve devletlerden daha önce ve daha etkili bir şekilde görmek zorunda. Farklı gerçeklik formlarıyla içli dışlı olmanın zamanı geldi. Öncü sosyalistler zaten Face Book gibi yerlerde örgütleniyor. Sıra İkinci Hayat'ta.